

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

SCIENTIA

20

AUGUST, 2021

COVENTRY, UNITED KINGDOM

**THE DRIVING FORCE OF SCIENCE
AND TRENDS IN ITS DEVELOPMENT**

II INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND THEORETICAL CONFERENCE

VOLUME 2

**EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM**

DOI 10.36074/scientia-20.08.2021

ISBN 978-1-68524-918-2 00002

20

August, 2021

Coventry, United Kingdom

**THE DRIVING FORCE OF SCIENCE
AND TRENDS IN ITS DEVELOPMENT**
II International Scientific and Theoretical Conference

VOLUME 2

Coventry, 2021

Chairman of the Organizing Committee: Holdenblat M.

Responsible for the layout: Bilous T.

Responsible designer: Bondarenko I.

- T 44 **The driving force of science and trends in its development:** collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 2), August 20, 2021. Coventry, United Kingdom: European Scientific Platform.

ISBN 978-1-68524-918-2

DOI 10.36074/scientia-20.08.2021

Papers of participants of the II International Multidisciplinary Scientific and Theoretical Conference «The driving force of science and trends in its development», held on August 20, 2021 in Coventry are presented in the collection of scientific papers.

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences and registered for holding on the territory of Ukraine in UKRISTEI (Certificate № 603 dated August 3rd 2021).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

UDC 001 (08)

© Participants of the conference, 2021

© Collection of scientific papers «SCIENTIA», 2021

© European Scientific Platform, 2021

ISBN 978-1-68524-918-2

CONTENT

SECTION 19.

PEDAGOGY AND EDUCATION

APPROCHE RÉGIONALE DANS LA RECHERCHE DE LA DIDACTIQUE DU FRANÇAIS LANGUE ÉTRANGÈRE EN GALICIE (1867–1939)

Ivashchuk A.7

COMPETENCE APPROACH IN DISTANCE FORM OF LEARNING

Levkin D., Gulieva D.9

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАННІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Ланова М.В.12

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Кисла О.М.17

КЛАСИФІКАЦІЯ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ КІБЕРНЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Данильчук О.М.20

ЛЕКСИЧНІ І СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ОСОБИСТІСНОГО ПОРТРЕТУВАННЯ ПЕРСОНАЖА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Жилинський Є.Л.23

ЛІТЕРАТУРА ЯК ВАГОМИЙ ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Чумак Т.М.28

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Колесник Т.32

ОСОБЛИВОСТІ МІЖПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Барджадзе Р.В.34

ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Куліненко Л.Б.36

ПЕДАГОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ АНІМАЛІСТИЧНИХ РОБІТ ВІЛЬЯМА ТЕРНЕРА

Ільницька Л.В.41

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ОДНА З ФОРМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Потюк С.В.43

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ Бурак В.Г.	45
РЕКОМЕНДАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ Ісась М.А.	48
РОЛЬ ВИХОВНОГО СКЛАДНИКА ОСВІТЬНОГО ПРОЦЕСУ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ОСВІТИ Шевченко Н.О.	50
РОЛЬ СТУДЕНТСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ Шкодин А.В.	53
СТРУКТУРА І СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ Тюріна В.О.	57
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ АРХІТЕКТУРИ МІКРОПРОЦЕСОРНИХ СИСТЕМ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ Скурська М.М., Старостенко К.М.	60
УКРАЇНСЬКА АБЕТКА ДЛЯ МАЛЮКІВ ТА ЇХНІХ БАТЬКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПАУЗИ СПОГЛЯДАННЯ У ВИХОВАННІ ЛЮДИНИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ Черкесова І.Г.	63
ФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ФІНАНСОВОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ФАМІЛІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ Кравець В.П., Кравець С.В.	66
SECTION 20. PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY	
INFLUENCE OF TOLERANCE TO UNCERTAINTY IN DECISION MAKING BY RESCUE. Ромоarenko I., Afanasieva N.	72
КОМПЛЕМЕНТАРНЫЕ МЕТОДЫ КОРРЕКЦИИ ПСИХОСОМАТИЧЕСКОГО СОСТОЯНИЯ БОЛЬНЫХ С ПОСТКОВИДНЫМ СИНДРОМОМ Научно-исследовательская группа: Чухраев Н.В., Князева И.А., Униченко А.В., Бушуев Г.В.	74
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ Волков Д.С., Черних О.А.	79

SECTION 21.

MEDICAL SCIENCES AND PUBLIC HEALTH

MULTISYSTEM INFLAMMATORY SYNDROME: SIGNS AND SYMPTOMS

Upadhya Varuni Ravishankar83

NEW ECHOCARDIOGRAPHY ELEMENTS OF PATENT DUCTUS ARTERIOSUS IN PRACTICE

Zokirov Nodirjon Komiljon o'g'li86

АНАЛІЗ ПОЛІМОРФНОГО ЛОКУСУ rs1544410 BsmI ГЕНА РЕЦЕПТОРА ВІТАМІНУ D VDR У ДІТЕЙ ІЗ СОМАТОТРОПНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ

Большова О.В., Ризничук М.О., Кваченюк Д.А.87

АСОЦІАТИВНІСТЬ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПСИХОСОМАТИЧНОГО ОПИТУВАННЯ «ЯКІ АВТОМОБІЛІ ТА ЇХ ВЛАСНИКИ НАЙСЕКСУАЛЬНІШІ?»

Максимів Г.М.90

ГАСТРОЭЗОФАГЕАЛ РЕФЛЮКС КАСАЛЛИГИНИ МОРФОЛОГИК МАНЗАРАСИНИНГ РЕФЛЮКСАТ МУҲИТИГА БОҒЛИҚЛИГИ

Tadqiqot guruhi:

Юлдашева Д.Х., Аслонова И.Ж., Насирова З.Ж. кизи, Гуломова Ш.Қ. кизи95

ЭРОЗИВНЫЕ ПОРАЖЕНИЯ СЛИЗИСТОЙ ОБОЛОЧКИ ПОЛОСТИ РТА У ДЕТЕЙ. ОСОБЕННОСТИ КЛИНИЧЕСКОЙ И ЛАБОРАТОРНОЙ ДИАГНОСТИКИ

Савичук А.В., Зайцева Е.М., Шаповалова А.И.100

SECTION 22.

HISTORY, ARCHEOLOGY AND CULTUROLOGY

DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN HIGHER SCHOOL IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF SOCIAL INFORMATION

Motuz V.105

РОЗВИТОК ОСВІТИ У ЛУЦЬКУ В 1919–1939 РР.

Малеончук Г.О.108

SECTION 23.

ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION

ПРОБЛЕМАТИКА ДОСТОВІРНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ КОШТОРИСНИХ БУДІВЕЛЬНИХ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ РЕСУРСУ КОШТОРИС ОНЛАЙН

Мілюкова І.Р., Нудний І.П.111

СЕМАНТИКА САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ

Русевич Т.В. 114

SECTION 24.

CULTURE AND ART

**РЕГІОНАЛЬНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ: МАЛЯРСЬКИЙ ТАЛАНТ ЄВЗЕБІЯ
ЛІПЕЦЬКОГО НА МАПІ БУКОВИНИ**

Новак В.Т., Остапович М.О. 116

Кравець Володимир Петрович

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Україна

Кравець Світлана Володимирівна

кандидат філософських наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Україна

ФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ФІНАНСОВОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ФАМІЛІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ

Фахівці називають господарсько-побутові та фінансово-економічні фактори в числі передумов благополучного шлюбу. Важливою характеристикою готовності учнівської молоді до сімейного життя є ефективно управління сімейною економікою - сукупність компетентностей, необхідних для успішного і раціонального використання сімейних ресурсів. Раціональне використання засобів і часу, організація правильного та економного харчування, благоустрій житла, розумне використання предметів домашнього побуту, техніки, одягу, взуття тощо – все це вимагає оволодіння молоддю основами сімейної господарсько-фінансової культури.

На жаль, через недостатньо глибокі знання реалій подружнього життя сучасна молодь переоцінює свою готовність до ведення сімейної економіки, що може призвести до розчарування вже в перші місяці після шлюбу. Наші дослідження свідчать про те, що 68 % хлопців і 29 % дівчат – старшокласників тернопільських шкіл не вмюють готувати; 12 % і 4 %, відповідно, – прати; 70 % і 22 % – відремонтувати одяг. Вони не надають великого значення майбутній побутовій праці в сім'ї і не привчені до неї. Велика частина молоді не знайома з таємницями сімейного бюджету. За нашими даними, усього 20% батьків постійно залучають дітей-підлітків до планування сімейних витрат, 35% - тільки зрідка, 26% - ніколи. Лише 17% підлітків можуть самостійно зробити потрібну для сім'ї покупку [1, 127].

Наше опитування студентів першого-другого курсів педуніверситету виявило суттєві гендерні відмінності в уявленнях молоді про сімейну економіку, котрі зводяться до наступного:

- зазвичай, вимоги дівчат до влаштованості побуту вищі, ніж у юнаків;
- уявлення юнаків і дівчат про розподіл внутрішньогосподарських обов'язків суперечать одне одному. Дівчата очікують від своїх майбутніх чоловіків, що вони будуть ділити з ними трудові господарські обов'язки, однак юнаки майже всі домашні роботи сподіваються доручити дружині, багато з них навіть ремонт побутових приладів не проти покласти на неї;
- дівчата відповідальніше ставляться до домашньої праці, хоч свою готовність переоцінюють.

Першочерговим завданням господарсько-економічної підготовки школярів є формування у них почуття власного дому та бажання створити в ньому порядок і затишок. Під час одного з опитувань, які часто проводяться в ході дослідної роботи, ми поцікавилися, наскільки старшокласники загальноосвітніх шкіл і студенти молодших курсів педагогічного університету ознайомлені теоретично з основними системами домашнього прибирання. Виявилось, що лише 5 студенток з 98 опитаних мають туманне уявлення лише про систему Марі Кондо, а про систему флайледи М. Сіллі, філософію "передсмертного прибирання" М. Магнуссон чи інші системи прибирання навіть і не чули.

Для багатьох респондентів відкриттям стала теза, що прибиратися потрібно в правильному порядку: позбавлення від непотрібного та визначення, де і як зберігати потрібне. А ще більше їх вразив підхід китайської дизайнерки Лу Вей, яка переконливо доводить, що загальна площа для зберігання повинна займати мінімум 12% від площі квартири, а 80 % речей мають бути приховані від очей, і лише 20% речей, акцентних чи постійно необхідних, можуть залишатися зверху [2].

Незалежно від обраного підходу, молодим людям варто використовувати арсенал нових засобів і способів підтримання чистоти, зокрема побутову техніку. Сучасний порошок, пральна чи посудомийна машина, парова праска та інші "помічники" збережуть багато часу і сил в боротьбі за чистоту дому. При цьому слід організувати легкий доступ до засобів прибирання, оскільки періодичність прибирання обернено пропорційна відстані між об'єктом, який буде очищений, і засобом, необхідним для його очистки. На жаль, навчання прибиранню не приділяють уваги не лише в сім'ї, але й в школі. В багатьох розвинутих в країнах на заняттях з домоводства в школах дітей можуть вчити готувати гамбургери чи користуватися швейною машинкою, а питанням прибирання практично увага не приділяється.

Не менш важливим завданням у фамілістичній підготовці учнівської молоді є формування психологічної установки на необхідність ведення домашнього господарства. Сформуванню такої установки не просто, бо домашнє господарство має низку негативних характеристик, а саме: на нього йде основна частина вільного часу сім'ї; трудомісткість і економічна неефективність; одноманітність домашніх справ і вимушена поза при їх виконанні; нескінченність домашньої роботи; непомітність результатів; відсутність стимулювання; домашня праця супроводжується гіркотою втрачених можливостей. Звісно, позитивну установку при таких характеристиках сформуванню непросто.

Виходячи з вищевикладеного, треба вчити молодь знаходити мотивацію для найнеприємніших домашніх справ: суміщати справи з тим, що приносить задоволення; подавати позитивний приклад дітям; позитивний вплив домашньої праці на здоров'я тощо. Молоді люди повинні бути впевненими в тому, що коли домашня робота перестає бути проблемою, може зменшитися кількість суперечок на побутову тематику між подружжям.

Законом сімейної педагогіки має стати приучування дітей до домашньої праці, озброєння вміннями раціонально працювати, навчання думки про її необхідність, формування відповідальності за обов'язкову участь в домашній праці. Треба змалку вчити дітей: заправляти ліжко; регулярно прати і прасувати особисті речі; всі речі класти на своє місце; не відкладати домашні справи (прокрастинувати); складати одяг; мити посуд, кухонні приналежності відразу ж після завершення тієї чи іншої операції; не вкладатись спати, доки кухня брудна, інші кімнати не прибрані; готувати одяг на завтра перед сном, враховуючи прогноз погоди і плани на наступний день, тощо.

Елементарну підготовку до домашньої праці повинна здійснювати і загальноосвітня школа. У початкових класах, на додаток до вищевикладеного, формуються наступні знання і вміння: правила безпечної роботи різальними інструментами; правила сервування столу; правила миття посуду і прибирання кухні; способу вибору продуктів з урахуванням фінансових можливостей; приготування каші, заварювання чаю, варка яєць; способи зберігання продуктів і готової їжі; правила складання рецепту страв; нарізання хліба, ковбаси, сиру тощо.

У середніх класах варто передбачити формування наступних знань, умінь та навичок: передовсім, комплекс знань про помешкання (опалення, оснащення, вентиляція, ізоляція, забруднення повітря, газ, електрику; вибір і експлуатація різного устаткування, меблів в будинку; правила догляду за меблями; правила прибирання санвузла, ванної кімнати, роботи з пилососом; правила догляду за холодильником, посудомийною машиною); про їжу і харчування (основні правила складання меню з урахуванням енергетичної цінності

продуктів, цінність перших і других страв; нарізка овочів, м'яса різними способами; запобігання псуванню продуктів; вибір і безпечно використання пристроїв та обладнання для приготування їжі; різні способи закупівлі продуктів); про текстиль (джерела і якість, вартість і відповідність тканини та волокон різних видів одягу та предметів в домі; особливості прання кольорової і білої білизни, одягу зі шерстяних та синтетичних тканин; правила використання пральної машини; особливості прасування одягу з різних тканин; ремонтування одягу) тощо

У старших класах доцільне формування наступних знань та умінь: види тіста, способи приготування страв із тіста; способи консервування, заморожування, засушування продуктів; правила складання святкового меню і сервірування святкового столу; користування кулінарними книгами, переписаними рецептами; ознайомлення з розмірами взуття і одягу в різних системах мір; уміння правильно зберігати речі; ознайомлення з особливостями дизайну, правила підбору гардин, світильників і т. п.; правила здійснення покупок у кредит, замовлення товарів по Інтернету, телефону тощо. Є сенс запроваджувати практичні завдання зі складання меню та готування їжі; придбання одягу та догляд за ним; формування сімейного бюджету; організації дозвілля; формування навичок оптимального вибору та зберігання харчових продуктів; навчання базовим технологіям приготування їжі; ознайомлення зі секретами підбирання меблів та оформлення домашнього інтер'єру тощо.

В результаті дослідної роботи ми дійшли висновку, що в школах, принаймні на факультативних засадах, слід запровадити навчальні курси, орієнтовані на розвиток відповідних господарських навичок. За взірць можна взяти предмет «Домогосподарство», що викладається в низці німецьких шкіл і охоплює усі сфери побуту: ремісничу (прибирання, меблювання квартири, шитво, ремонтні роботи тощо), організаційну (організація свят, планування покупок, фінансовий бюджет, розподілення часу), психологічну (піклування про молодших та старших). А можна цей курс синтезувати з американським курсом з дошлюбної підготовки „Менеджмент сімейних ресурсів”, який надає школярам відомості з основ фінансового планування та наповнення сімейного бюджету, основ облаштування помешкання, знайомить їх з базовими потребами людини в одязі, їжі та житлі, прищеплюють навички самообслуговування, правильного витрачання грошей та їх економії тощо.

Багато що можна запозичити і з інших зарубіжних програм господарсько-економічної підготовки. Завдяки американській програмі «Основи кулінарії» школярі дізнаються про виробництво та основні типи продуктів харчування, формують навички оптимального вибору та зберігання харчових продуктів, вивчають базові технології приготування їжі та знайомляться з кулінарними рецептами і стравами. Навчальна програма «Технології дизайну» є своєрідною першоосновою формування та розвитку в школярів навичок облаштування помешкання, вивчення базових принципів та етапів оформлення інтер'єру, розвитку вміння підбирати меблі, обладнання, аксесуари та систему освітлення приміщення, проведення фінансових обрахунків вартості реалізації дизайнерських проектів та виховання естетичних смаків школярів. Обравши програму «Основи крою та шиття», юнаки та дівчата вивчають характеристики різних типів тканин, знайомляться із принципами їх використання, диференціюють різні типи матеріалів за їх вартістю та способом догляду за ними, вчать вибирати матеріал, що максимально задовольняє їх вимоги, формують навички роботи зі швейною машиною та опановують основні принципи крою та шиття [3].

У виховній роботі не можна оминати й таку проблему, як орієнтація майбутнього сім'янина на рівномірний розподіл домашніх обов'язків між подружніми партнерами. Розумний розподіл – це той, який окрім своєї доцільності і раціональності сприймається як розумний всіма членами сім'ї. На нашу думку, найоптимальніше при розподілі сімейних

обов'язків дотримуватися таких основних орієнтирів: 1) стан здоров'я; 2) складність роботи на виробництві; 3) наявність вільного часу; 4) індивідуальні уподобання; 5) змалку сформовані навички; 6) психологічні особливості статей; 7) побажання партнера.

У середовищі підлітків і випускників шкіл побутують неправильні установки щодо розподілу домашньої праці на чоловічу і жіночу. Наша позиція, яка апробована і в експериментальній роботі, полягає в тому, що в домашніх справах чоловіки і жінки мають бути взаємозамінними, що жорсткий поділ на чоловічу і жіночу роботу, як і надмірне регламентування обов'язків, сьогодні є неприйнятними. Важливий не сам розподіл домашніх справ у сім'ї, а суб'єктивне сприйняття, оцінка розподілу праці як задовільного чи несправедливого, а також співпадання поглядів чоловіка і жінки на розподіл обов'язків у сім'ї. Головне, щоб ні в кого в сім'ї не нагромаджувались образи, не росло відчуття несправедливості, пригніченості, не було статевої дискредитації.

Майбутніх дружин доцільно ознайомити з педагогічними секретами залучення чоловіків до домашньої праці:

- Є сенс розширяти коло чоловічих обов'язків за рахунок справ, що не вимагають статевої належності: винести сміття, помити взуття для всієї родини, попрати свої шкарпетки тощо.
- Доцільно наситити дім побутовими приладами, пам'ятаючи, що чим більше техніки в домі, тим легше залучити чоловіка до домашньої праці.
- Варто хвалити чоловіка частіше, ніж він на це заслуговує. Не можна віддавати чоловікові накази командним чи менторським тоном.
- Слід привчати чоловіка, підкреслюючи, що він головний, а не підкаблучник.

Важливою складовою господарсько – економічної підготовки школярів до сімейного життя є формування їх фінансової культури. І починати треба з ознайомлення дітей зі сімейним бюджетом. Більшість фахівців переконані, що про гроші і про все, що з ними пов'язано, діти мають пізнавати змалку. Слова «гроші», «купити», «заплатити» досить рано входять у словник сучасної дитини.

У 5-6 років дитина повинна мати уявлення, з чого складається загальний бюджет сім'ї, повинна зробити перші кроки в сімейну бухгалтерію, яка складається з витрат обов'язкових (оплата житла, харчування, культурні потреби) і епізодичних (купівля подарунків, ліків). Іноді в присутності дитини заповнюються квитанції на оплату за квартиру, комунальні послуги, телефон, за утримання її в дитячому садку. На жаль, в школі практично не вчать дуже важливого предмету: як заробити гроші і як їх правильно витратити, як будувати сімейний бюджет, щоб не опинитися в «борговій ямі».

Економічне виховання учнів повинно передбачати і наступне:

- виховання прагнення поєднувати особисті інтереси з інтересами інших членів сім'ї;
- формування вміння співвідносити свої потреби з економічними можливостями їх задоволення;
- виховання економного ставлення до матеріальних цінностей, речей і грошей;
- прищеплювання навичок раціональної організації і використання бюджету часу;
- формування вміння витратити гроші;
- виховання розумних потреб дітей.

Наше дослідження засвідчило хиткість стереотипу про те, що чоловік як „годувальник зобов'язаний матеріально забезпечувати сім'ю, вносячи більшу частку до сімейного бюджету”. На питання „Яка модель формування сімейного бюджету Вам імпонує?” 69,7 % старшокласників відповіли, що повинні зароблять обидва шлюбні партнери. Більше половини (57,1 %) вважають, що сімейним бюджетом мають розпоряджатися обидва партнери, 13 % віддають цей привілей чоловікові, 19,7 % – дружині. Останні виходять з того, що жінка наділена здатністю „розтягувати сімейний бюджет” за допомогою всілякої економії й планування всіх затрат [4, с.205].

Одним з найефективніших способів економічної соціалізації людини на підлітковій стадії розвитку є кишенькові гроші. На наше глибоке переконання, що збігається з думкою багатьох психологів і педагогів, гроші дітям давати потрібно, тільки робити це необхідно дуже продумано. Тоді дитина з ранніх років звикає сама розпоряджатися коштами. У європейських країнах, а подекуди в Україні, окремі батьки відкривають дитині самостійний рахунок у банку. Вона вчиться здійснювати певні банківські операції, поводитись з кредитною картою, розраховувати відсотки з вкладу. Роль грошей як фактора соціалізації особистості зростає, якщо ці гроші підліток заробляє сам.

Фінансова компетентність подружніх партнерів сприяє уникненню багатьох сімейних конфліктів. Для того, щоб дати раду сімейним фінансовим справам, ми закликали молодь дослухатися наступних рекомендацій:

- ніколи не треба купувати речі тільки через те, що вони подобаються;
- не варто робити необдуманих і екстравагантних покупок;
- не купувати речі, які спричиняють зайві нерви і затрати часу. Це так звана розкіш, що викликає неспокій.
- шкідливі звички, кав'ярні можуть з'їсти будь-які заощадження;
- доцільно влаштовувати собі дні утримання від витрат;
- не варто накопичувати борги;

В дослідній роботі ми рекомендували випускникам на початку подружнього життя визначитися, на що необхідно витратити. Це метод спроб і помилок. Можна побачити, скільки затрачається на харчування, скільки можна відкласти на майбутнє. Тому перша порада – треба завжди, принаймні на початку подружнього життя, планувати сімейний бюджет, домовлятися щодо витрат. Це забезпечить керованість домашньою економікою. Але при цьому слід дотримуватися певних правил:

1) витратити можна лише ту суму, яку заробили члени сім'ї. Арістотель у свій час мудро писав: *«Дуже просто витратити гроші, а ось витратити на те, що потрібно, стільки скільки треба, коли і як слід, здатний не кожний, і це не просто»* [5];

2) має бути рівновага між прибутками і витратами, інакше може настати грошове безумство;

3) купувати треба лише те, що необхідне, і те, що можливе. Молоді мають запам'ятати основний економічний принцип розподілу прибутків і витрат у сім'ї: економічна свобода витрат усіх членів сім'ї у дрібницях та узгодження рішення у разі серйозних витрат.

Елізабет Карлсон в книзі “Лагом” пропонує низку сімейних секретів –

- краще купувати сезонні та місцеві продукти, частіше планувати просту їжу;
- бажано скорочувати кількість речей в домі: чим менше речей, тим більше часу з'являється на заняття, які людям цікаві;
- доцільно використовувати вдома натуральні екологічні матеріали – дерево, шерсть, метал, заводити кімнатні рослини;
- не потрібно захаращувати помешкання: на кожну нову річ слід позбавитися двох старих [6].

Таким чином, економічне виховання молоді, що готується до шлюбу, передбачає: озброєння економічними знаннями; прищеплення навичок раціональної організації домашньої праці, раціонального використання бюджету часу; ознайомлення зі сімейним бюджетом, особливостями його формування і розподілу; формування правильного ставлення до грошей; формування основ сімейної фінансової культури, вміння витратити гроші; формування розумних потреб; виховання бережливості у ставленні до матеріальних цінностей, речей і грошей, вміння економити.

Список використаних джерел:

1. Кравець В.П. Підготовка учнівської молоді до сімейного життя в Україні XXI століття: стан, тенденції, шляхи вдосконалення: монографія. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. – 584 с.

2. Вей Лу. Дом для жизни: как в маленьком пространстве хранить максимум вещей. - Москва: Эксмо, 2019. 336 с.
3. Яворська Л. Підготовка молоді до сімейного життя в США//Статева соціалізація та підготовка учнівської молоді до сімейного життя у педагогіці та шкільній практиці зарубіжних країн. – Тернопіль: ТзОВ “Видавництво Астон, 2009. – 206 с.
4. Кравець В.П. Гендерна педагогіка. Навчальний посібник. – Тернопіль: Джура, 2003. – 416 с.
5. Арістотель. Нікомахова етика. Київ: Аквілон-Плюс, 2002. 480 с.
6. «Лагом»: 5 шагов к благополучию по-шведски. URL: <http://www.psychologies.ru/wellbeing/lagom-5-shagov-k-blagopoluchiyu-po-shvedski/>(дата звернення: 15.05.2021).